

1

München 1949

Vi var kun et stenkast fra det, der engang havde været koncentrationslejren. Men når vi viste folk vej, plejede vi ikke at sige noget om det, medmindre det var absolut nødvendigt. Hotellet i den østlige ende af middelalderbyen Dachau lå nede ad en brostensbelagt sidegade bevokset med poppeltræer. Gaden var adskilt fra den tidligere koncentrationslejr – der nu fungerede som indkvartering for tyske og tjekkiske flygtninge på flugt for kommunisterne – af Würmkanalen. Hotellet var et bindingsværkshus – en treetages forstadsvilla med et højt saddeltag belagt med orange-farvede tegl og en førstesalsbalkon bevokset med røde geranier hele vejen rundt. Det var sådan et sted, der havde kendt bedre dage. Siden nazisterne og derpå de tyske krigsfanger havde forladt Dachau, kom der ingen gæster på hotellet, bortset måske fra nogle få bygningsingeniører, der deltog i den delvise nedrivning af en koncentrationslejr, hvor jeg selv i nogle meget ubehagelige uger i sommeren 1936 havde været indlogeret. Det bayerske folks valgte repræsentanter kunne ikke se noget behov for at bevare resterne af lejren af hensyn til nuværende eller fremtidige besøgende. De fleste indbyggere i byen, inklusive jeg selv, var imidlertid af den mening, at lejren udgjorde den eneste mulighed for at skaffe penge til Dachau. Men det virkede ikke særlig nærliggende, så længe mindetemplet endnu ikke var opført, og massegraven med over 5.000 begravede ikke var markeret. De besøgende holdt sig borte, og trods mine anstrengelser med geranierne var hotellet ved at dø en langsom død. Så da en ny todørs Buick Roadmaster kørte ind i vores lille flisebelagte indkørsel, sagde jeg til mig selv, at de to mænd sandsynligvis bare

var faret vild og var standset for at spørge om vej til den tredje amerikanske armés kaserne, selv om det var vanskeligt at forstå, hvordan de kunne have overset den.

Føreren stod ud af Buicken, strakte sig som et barn og kiggede op mod himlen, som om det overraskede ham, at man kunne høre fuglene synge et sted som Dachau. Det samme havde jeg ofte selv tænkt på. Passageren blev siddende og stirrede lige frem for sig. Han ønskede sandsynligvis, at han havde været et hvilket som helst andet sted lige nu. Jeg følte med ham, og hvis det var mig, der havde været i besiddelse af en skinnende grøn sedan, havde jeg med sikkerhed fortsat kørslen. Ingen af de to var i uniform, men føreren var langt bedre klædt end passageren. Bedre klædt, bedre ernæret, eller i hvert fald ved bedre helbred – sådan virkede det. Han stepdansede op ad stentrinene og ind ad hoveddøren, som om han ejede stedet, og jeg opdagede, at jeg stod og nikkede høfligt til den barhovedede, solbrændte, bebrillede mand, der havde et ansigt som en stormester i skak, der var overbevist om at have gennemtænkt alle mulige træk. Han virkede slet ikke som en forvildet bilist.

“Er De indehaveren?” spurgte han, så snart han var inde ad døren. Han gjorde sig ingen umage med at tale ordentligt tysk, og han så ikke engang på mig, mens han ventede på svar. Han kiggede sig ørkesløst rundt i lokalet, der var indrettet med tanke på at gøre stedet hyggeligt og hjemligt – i det mindste hvis man var sammen med en malkepige. Der var koklokker, spinderokke, redskab til hørskætning, river, slibesten og en stor trætønde, hvorpå der lå et to dage gammelt eksemplar af *Süddeutsche Zeitung* og et meget gammelt eksemplar af *Münchener Stadtanzeiger*. På væggene hang der nogle akvareller af lokale landskaber fra en tid, hvor bedre malere end Hitler var kommet til Dachau, tiltrukket af Amperfloden og Dachauer Moos – et omfattende moseområde, der nu for hovedpartens vedkommende var drænet og forvandlet til landbrugsjord. Det var alt sammen lige så kitschet som et lueforyldt kukur.

“Det kan man godt sige,” sagde jeg. “I hvert fald, så længe min kone er indisponeret. Hun ligger på hospitalet. I München.”

“Forhåbentlig ikke noget alvorligt,” sagde amerikaneren. Han

så stadig ikke direkte på mig. Han virkede mere interesseret i akvarellerne end i min kones helbred.

“Jeg forestiller mig, at De leder efter de amerikanske kaserne-anlæg i den gamle koncentrationslejr,” sagde jeg. “De er drejet af fra vejen i stedet for bare at fortsætte tværs over broen over kanalen. Kasernen ligger mindre end hundrede meter herfra. Bag de træer derovre.”

Nu så han på mig, og hans øjne spillede som en kats.

“Poppeltræer, ikke sandt?” Han gik ned i knæ for at kigge ud ad vinduet i retning af lejren. “Dem er De sikkert henrykt for. Jeg mener, man kan jo dårligt nok se, at lejren ligger der. Meget nyttigt.”

“Og her stod jeg og troede, at De var faret vild,” sagde jeg. Jeg ignorerede den underforståede anklage i hans stemme og sluttede mig til ham henne ved vinduet.

“Nej, nej,” sagde amerikaneren. “Jeg er ikke faret vild. Det er det her sted, jeg leder efter. Altså, hvis det er Hotel Schroderbrau.”

“Det er det.”

“Så er vi endt det rigtige sted.” Amerikaneren var omkring 1,70 høj og havde små hænder og fødder. Hans skjorte, slips, bukser og sko var brune i forskellige nuancer, men hans jakke var fremstillet af lys tweed og pænt syet. Hans guld-Rolox fortalte mig, at der sikkert holdt en bedre bil end denne Buick i hans garage hjemme i USA. “Jeg vil gerne have to værelser i to nætter,” sagde han. “Til mig selv og min ven ude i bilen.”

“Jeg er bange for, at vores hotel ikke er godkendt til amerikanere,” sagde jeg. “Jeg kan blive frataget min licens.”

“Jeg siger ikke noget, hvis De ikke selv gør,” sagde han så.

“Tro nu ikke, jeg er uhøflig,” sagde jeg på det ufærdige engelsk, jeg havde lært mig selv. “Men hvis jeg skal være ærlig, er vi lige ved at indstille driften. Det har været min svigerfars hotel, indtil han døde. Min kone og jeg har ikke haft større held med vores forsøg på at drive det. Af indlysende grunde. Og nu, hvor hun er syg ...” Jeg trak på skuldrene. “Jeg er nemlig ikke nogen fremragende kok, sir, og jeg kan jo se, at De er en mand, der sætter pris på komfort. De ville være bedre tjent med et andet hotel.

Måske Zieglerbrau eller Hörhammer i den modsatte ende af byen. De er begge godkendt til amerikanske gæster, og de har begge to glimrende caféer. Især Zieglerbrau.”

“Jeg skal altså forstå det sådan, at der ikke bor andre gæster på hotellet?” spurgte han. Han ignorerede både mine indvendinger og mit forsøg på at tale engelsk. Han talte overhovedet ikke med noget, der mindede om tysk accent, men hans syntaks og ordforråd var der ikke noget i vejen med.

“Ja,” sagde jeg. “Der er ikke andre. Som jeg siger, vi lukker snart ned.”

“Jeg spurgte kun, fordi De bliver ved med at sige ‘vi’,” sagde han. “Deres svigerfar er død, og De siger selv, at Deres kone er på hospitalet. Men De bruger alligevel ordet ‘vi’, som om der var andre til stede.”

“Hotelværtens vane,” sagde jeg. “Der er ikke andre end mig selv og min uforlignelige tjenstvillighed.”

Amerikaneren fandt en halvliters whiskyflaske frem af jakkelommen og holdt den frem, så jeg kunne se etiketten. “Denne uforlignelige tjenstvillighed, strækker den sig til at par rene whiskyglas?”

“Et par glas? Ja, selvfølgelig.” Jeg havde ingen anelse om, hvad han var ude på. Han så i hvert fald ikke ud, som om han havde behov for de to værelser. Hvis der var noget muggent ved ham og hans blanke tofarvede sko, kunne jeg ikke lugte det endnu. Desuden var der ikke noget galt med etiketten på hans flaske whisky. “Men hvad med Deres ven ude i bilen? Kommer han ikke ind?”

“Nåh, ham. Han drikker ikke.”

Jeg gik ind på kontoret og tog et par glas ned fra hylden. Før jeg nåede at spørge, om han ville have vand i sin whisky, havde amerikaneren fyldt begge glas til randen. Han holdt sit eget op for øjnene og sagde langsomt: “Jeg ville altså ønske, jeg kunne huske, hvem det nu er, De minder mig om.”

Det svarede jeg ikke på. Det var en bemærkning, som kun en amerikaner eller englænder kunne fremsætte. I Tyskland i dag er der ingen, som har lyst til at huske nogen eller noget. Nederlagets privilegium.

“Jeg kommer nok i tanker om det,” sagde han, mens han rystede på hovedet. “Jeg glemmer aldrig et ansigt. Men det er ikke vigtigt.” Han drak sin whisky ud og skubbede glasset til side. Jeg smagte på min. Jeg havde haft ret: Det var en god whisky. Det fortalte jeg ham.

“Hør nu her,” sagde han. “Det forholder sig sådan, at Deres hotel passer ganske udmærket til mit formål. Som jeg lige har sagt, så har jeg brug for to værelser i en eller to nætter. Måske en, måske to. Men under alle omstændigheder har jeg penge at betale med. Kontante penge.” Han fandt et bundt helt nye D-marksedler frem af baglommen, fjernede den sølvclips, der holdt dem sammen, talte fem tyvemarksedler op og lagde dem på disken foran mig. Det var omkring fem gange prisen for to værelser i to nætter. “Penge af den slags, der ikke er glade for alt for mange spørgsmål.”

Jeg drak min whisky ud og lod øjnene vandre ud mod passageren, der stadig sad i Buicken udenfor, og jeg mærkede, hvordan de blev smalle, mens jeg forsøgte at få et klart billede af ham. Er lidt nærsynet. Men amerikaneren kom mig i forkøbet.

“De spekulerer på min ven derude,” sagde han. “Om han måske er sådan en mandeelsker.” Han skænkede os et par drinks mere og smilede. “Bare rolig. Vi er ikke varme på hinanden, hvis det var det, De spekulerede på. Nærmest tværtimod. Hvis De nogensinde fik lejlighed til at spørge ham, hvad han mener om mig, kunne jeg sagtens forestille mig, at han ville svare, at han hader mig som pesten, det røvhul.”

“Behagelig rejsekammerat,” sagde jeg. “Som jeg altid har sagt: Når to mennesker rejser sammen, bliver der dobbelt så mange varme minder.” Jeg skyllede min anden drink ned, men jeg lod de 100 D-mark ligge indtil videre. Eller jeg rørte dem ikke med *hænderne*. Mit blik kærtegnede de fem pengesedler igen og igen, og amerikaneren så det.

“Kom nu bare. Tag pengene. Vi ved jo begge to, at De har brug for dem. Der har jo ikke være en eneste gæst her på hotellet, siden regeringen indstillede retsforfølgelsen af krigsforbrydere i Dachau i august sidste år. Det bliver næsten et år, er det

ikke rigtigt? Kan ikke undre nogen, at Deres svigerfar tog sig af dage.”

Jeg sagde ikke noget, men jeg var begyndt at ane uråd.

“Det må have været hårdt,” fortsatte han. “Meget hårdt. Nu retssagerne er forbi, er der vel ingen, som har lyst til at feriere her? Jeg mener, Dachau ligner ikke Coney Island så meget, har jeg ret? Men selvfølgelig, hvis De er heldig, dukker der en dag et par jøder op, som har fået lyst til at mindes gamle dage.”

“Kom nu til sagen,” sagde jeg så.

“Så gør jeg det.” Han skyllede sin drink ned og fandt et cigaretetui af guld frem fra den anden lomme. “Herr kommissær Gunther.”

Jeg tog den tilbudte cigaret og lod ham tænde for mig med en tændstik, han strøg mod sin tommelfingernegl, som allerede var halvvejs oppe mod mit ansigt.

“De skal være forsigtig med den slags,” sagde jeg. “Det kan spolere en dyr manicure fuldstændigt.”

“Eller De kunne selv spolere den for mig? Ikke?”

“Måske.”

Han lo. “Nu skal De ikke være hårdkogt over for mig, kamerat,” sagde han. “Det er der andre, som har prøvet. De pøl-seedere, der gjorde forsøget, er stadig beskæftiget med at pille sprængstykker ud af munden.”

“Jeg ved snart ikke,” sagde jeg. “De ligner ikke en hård banan. Eller det er måske bare sådan, hårde bananer skal se ud i år?”

“Hvad De ved og ikke ved, Bernie, betyder ikke så meget for mig,” sagde han. “Lad mig begynde med at fortælle Dem, hvad jeg ved, bare kort. Jeg ved masser af ting. Hvordan De og Deres kone kom hertil fra Berlin sidste efterår for at hjælpe hendes gamle med at drive hotellet her. Hvordan han tog livet af sig lige før jul, og hvordan hun gik ned bagefter. Og at De tidligere har været kriminalkommissær på Alex i Berlin. Strisser. Lige-som jeg selv.”

“De ligner ikke nogen strisser.”

“Tak. Det tager jeg som en kompliment, Herr kommissær.”

“Det er ti år siden,” sagde jeg. “Og det meste af tiden var jeg jo bare kriminalassistent. Eller privatdetektiv.”

Amerikaneren gjorde et kast med hovedet i retning af vinduet. “Fyren ude i bilen er lænket til ratstammen med et sæt håndjern. Han er krigsforbryder. De tyske aviser ville kalde ham Rødjakke. Under krigen arbejdede han her, i Dachau. Han arbejdede i krematoriet med at brænde ligene, og det har han fået tyve år i skyggen for. Hvis De spørger mig, skulle han have været klynget op. Det skulle de alle sammen. Men på den anden side, hvis han var blevet hængt, havde han jo ikke siddet derude nu og været i stand til at hjælpe mig med mine undersøgelser. Og jeg ville ikke have haft den fornøjelse at træffe Dem.”

Han pustede en røgsky op mod det udskårne træloft og fjernede så et tobakskorn fra sin glatte, lyserøde tunge. Jeg kunne have givet ham en uppercut, så han havde bidt spidsen af den. Jeg tænkte på fyren ude i bilen. Ham, der hadede amerikaneren af et godt hjerte. Jeg brød mig ikke om yankee’ens manerer, og heller ikke om, at han tilsyneladende opfattede situationen sådan, at han havde et eller andet forspring i forhold til mig. Men det var ikke besværet værd at slå på ham. Jeg befandt mig i den amerikanske besættelseszone, og vi vidste begge to, at det kunne skabe store problemer for mig. Jeg havde ikke lyst til at få problemer med amerikanerne – specielt ikke efter de problemer, jeg faktisk havde haft med Ivanerne. Så jeg holdt mine knytnæver nede. Desuden var der stadig den lille sag med de 100 D-mark. 100 mark var og blev 100 mark.

“Det kunne se ud til, at ham gutten ude i bilen har været Deres kones fars ven engang,” sagde amerikaneren. Han vendte sig om og gik ind i hotellets bar. “Jeg regner med, at han og nogle af hans SS-kammerater har færdedes her på hotellet.” Jeg kunne se, hvordan han registrerede de snavsede glas på baren, de overfyldte askebægre, ølpletterne på gulvet. De stammede fra mig alle sammen. Baren var det eneste sted på hotellet, hvor jeg for alvor følte mig hjemme. “Det var sikkert bedre tider dengang, ikke?” Han lo. “Ved De hvad, De skulle blive politimand igen, Gunther. De egner Dem i hvert fald ikke som hotelvært, så meget er sikkert og vist. For fanden mand, jeg har sgu set ligposser, der virkede mere indbydende end det her sted.”

“Nu er der jo ingen, som beder Dem om hverken at blive eller at fraternisere med personalet,” sagde jeg.

“Fraternisere?” Han lo. “Er det dét, vi gør? Nej, det tror jeg nu ikke. Fraternisere, det er noget med broderskab. Og sådan har jeg det ikke med noget menneske, der seriøst kunne finde på at bo i en by som denne, makker.”

“Tag det helt roligt,” sagde jeg. “Jeg er enebarn. Overhovedet ingen broderlige følelser her. Helt ærligt ville jeg hellere tømme askebægrene end stå her og tale med Dem.”

“Wolf – ham fyren i bilen,” sagde amerikaneren, “han var sådan en rigtig foretagsom fyr. Før han brændte ligene, fjernede han deres guldtenner med en tang. Han havde også en beskærersaks, som han klippede fingre af med for at sikre sig deres vielsesringe. Han havde endda en helt særlig tang, han kunne bruge til at undersøge de afdødes privatere hulrum for sammenrullede pengesedler, juveler og guldmønter. Det er helt utroligt, hvad han fandt. Tilstrækkeligt til at fylde en tom vin-kasse, som han derpå begravede i Deres svigerfars have, før lejren blev befriet.”

“Og nu vil De så grave den op?”

“Jeg graver ikke noget op.” Amerikaneren viftede med en tommelfinger i retning af indgangsdøren. “Det gør han selv, hvis han ellers ved, hvad der er godt for ham.”

“Hvad får Dem til at tro, at kassen stadig er der?” spurgte jeg.

Han trak på skuldrene. “Det er vist ikke helt forkert at gætte på, at Herr Handlöser, Deres svigerfar, ikke fandt den. Hvis han havde gjort det, ville dette her sted se væsentlig bedre ud. Og han havde sikkert heller ikke lagt sig til hvile foran toget på Altomünsterbanen, præcis som Anna Karenina. Jeg tør vædde på, at han ikke behøvede at vente lige så længe, som hun gjorde. Det er det eneste, I pølseædere er rigtig gode til: togene. Så meget må jeg give jer. Alting kører stadig på klokkeslæt i det her forbandede land.”

“Og de 100 D-mark, hvad er de så for? Skal jeg holde kæft?”

“Selvfølgelig. Men ikke af den grund, De tror. Jeg gør Dem faktisk en tjeneste. Dem og alle andre i byen. Ser De, hvis det

nogensinde kommer ud, at nogen har gravet en kasse fuld af guld og juveler op i Deres baghave, Gunther, så får alle i byen problemer med skattejægere. Flygtninge, britiske og amerikanske soldater, desperate tyskere, grådige russkier, hvem som helst. Det er grunden til, at vi håndterer denne lille sag på et uofficielt plan. Så enkelt er det.”

“Historier og nedgravede skatte kunne måske være godt for omsætningen,” sagde jeg, mens jeg gik tilbage mod receptionsskranken. Pengene lå der stadig. “Det kunne måske få en masse mennesker til at vende tilbage til byen.”

“Og når de så ikke finder noget? Tænk Dem om. Det kan godt blive temmelig ubehageligt. Jeg har faktisk set, hvordan det kan gå.”

Jeg nikkede. Jeg vil ikke sige, at jeg ikke følte mig fristet til at tage hans penge. Men sandheden var, at jeg hverken ville have lod eller del i noget, der havde at gøre med guld, som var taget ud af munden på folk. Så jeg skubbede pengesedlerne tilbage til ham. “De er velkommen til at grave,” sagde jeg. “Og De kan gøre, hvad fanden De lyster, med alt, hvad De finder. Men jeg kan ikke lide lugten af Deres penge. De har en umiskendelig stank af andel i rovet. Jeg ville ikke have noget af det dengang, og jeg vil i hvert fald ikke have noget af det nu.”

“Det må jeg sige,” sagde amerikaneren. “En bemærkelsesværdig mand. En pølseæder med principper. Og jeg, som troede, Adolf Hitler havde gjort det af med jer alle sammen.”

“Det koster 3 mark per nat,” sagde jeg. “For hver. Betalt forud. Der er masser af varmt vand både dag og nat, men hvis I vil have andet end en øl eller en kop kaffe, må I betale ekstra. Madvarerne er stadig rationerede for os tyskere.”

“Fair nok,” sagde han. “Jeg håber, De vil tage imod min undskyldning, hvad den så end kan bruges til. Jeg tog fejl af Dem.”

“Jeg undskylder også, hvad De så end kan bruge *det* til.” Jeg skænkede mig selv endnu en whisky af hans flaske. “Men hver gang jeg kommer til at se på de træer, kan jeg ikke lade være med at tænke på, hvad der foregik på den anden side.”

2

Manden i bilen var af middelhøjde, havde mørkt hår, fremstående ører og dybtliggende, nedslåede øjne. Han var iført et kraftigt tweedsæt og en almindelig hvid skjorte, men uden slips – utvivlsomt for at undgå, at han hængte sig i det. Han talte ikke til mig, og jeg talte ikke til ham. Da han kom ind på hotellet, trak han ligesom hovedet ned mellem sine smalle skuldre, som om – jeg kan i hvert fald ikke forestille mig andre forklaringer – han bar på en byrde af skam. Men måske er det bare mig, der er for fantasifuld. I hvert fald havde jeg medfølelse med ham. Hvis kortene var blevet fordelt en smule anderledes, havde det måske været ham, der kørte rundt i amerikanerens Buick.

Der var også en anden grund til, at jeg havde medfølelse med manden. Han så febril og syg ud. Han var nok ikke lige i form til at grave et hul i haven. Jeg gjorde amerikaneren opmærksom på det, mens han fandt nogle redskaber frem fra Buickens huleagtige bagagerum. “Han ser nærmest ud, som om han burde ligge på hospitalet,” sagde jeg.

“Og det kommer han også til, når den sag her er færdig,” svarede amerikaneren. “Hvis han finder kassen, får han sin penicilin.” Han trak på skuldrene. “Han ville slet ikke have samarbejdet med mig, hvis jeg ikke havde haft sådan en mulighed for at lægge lidt pres på ham.”

“Jeg havde ellers indtryk af, at I amerikanere tog Genèvekonventionerne alvorligt,” sagde jeg.

“Det gør vi skam, det gør vi skam,” svarede han. “Men de fyre her er ikke almindelige soldater, de er krigsforbrydere. Nogle af dem har myrdet tusindvis af mennesker. De har selv sat sig uden for Genèvekonventionernes beskyttelse.”

Vi fulgte efter Wolf ud i haven, hvor amerikaneren smed redskaberne på græsset og gav ham besked på at komme i gang. Det var en stegende hed dag. Alt for varm til at grave andre steder end i lommerne. Wolf lænede sig et øjeblik op ad et træ, mens han forsøgte at orientere sig. Så udstødte han et suk. "Jeg tror, det er lige her," sagde han hviskende. "Må jeg bede om et glas vand?" Han rystede på hænderne, og der var svedperler på hans pande.

"Vil De ikke hente ham et glas vand, Gunther?" bad amerikaneren.

Jeg hentede vandet og vendte tilbage til Wolf, der stod med en hakke i hænderne. Han huggede den ned i græsplænen og var lige ved at tabe balancen og falde. Jeg greb ham i albuen og hjalp ham ned at sidde. Amerikaneren var i færd med at tænde en cigaret, tilsyneladende uden at ænse begivenhederne på græsset. "Bare giv dig god til, Wolf," sagde han. "Vi har ikke travlt. Det var derfor, jeg regnede med to nætter, ikke sandt? Altså, fordi han ikke er i topform til havearbejde lige nu."

"Den mand er slet ikke i form til *nogen* slags manuelt arbejde," sagde jeg. "Se på ham. Han kan dårligt nok stå på benene."

Amerikaneren knipsede den afbrændte tændstik i Wolfs retning og prustede hånligt. "Og tror De selv på, at han nogensinde har sagt noget tilsvarende til nogen af de mennesker, der sad indespærret i Dachau?" spurgte han. "Gu' har han ej. Han har sikkert givet dem en kugle gennem hovedet, hvis de faldt om på jorden. Det var måske ikke nogen dårlig idé. Så slipper jeg for at køre ham tilbage til fængselshospitalet."

"Det er vel ikke den dybere mening med denne lille ekskursion? Jeg troede, De var ude efter det, der ligger begravet her."

"Ja, selvfølgelig, men det bliver ikke mig, der graver. Disse sko er fra Florsheim."

Jeg tog hakken ud af hænderne på Wolf og sagde vredt: "Hvis der er bare en halv chance for at komme af med jer to inden aften," sagde jeg, "så gør jeg det sgu selv." Og jeg huggede hakkens spids ned i græsset med en vildskab, som havde det været amerikanerens kranium.

"De slider Dem ihjel, Gunther."

“Nej, men det gør han, hvis jeg ikke graver.” Jeg svingede hakken igen.

“Tak, kammerat,” hviskede Wolf og satte sig under træet. Han lænede sig tilbage og lukkede langsomt øjnene.

“I pølseædere,” smilede amerikaneren. “I holder sammen som ærtehalv, gør I ikke?”

“Det her har ikke noget at gøre med at være tysker eller ej,” sagde jeg. “Jeg ville nok have gjort det samme for enhver anden, jeg ikke var så vild med, Dem selv inklusive.”

Det tog mig en time med hakken og skovlen, før jeg stødte på noget hårdt omkring en meter nede i jorden. Det lød og føltes som en kiste. Amerikaneren var hurtigt henne ved hullet, mens han afsøgte jorden med øjnene. Jeg blev ved med at grave, og til sidst kunne jeg vrikke kassen løs. Den var på størrelse med en lille kuffert, og jeg lagde den på græsset for hans fødder. Den var tung. Da jeg så op, stod han med en 38'er i hånden. En kortløbet politirevolver.

“Nu skal De ikke opfatte det som noget personligt,” sagde han. “Men en mand, der graver efter en guldskat, kan ofte få den idé ind i hovedet, at han har gjort sig fortjent til en del af byttet. Især en mand, der har været så storsindet at sige nej til 100 D-mark.”

“Nu De selv nævner det,” sagde jeg, “så føler jeg mig faktisk fristet til at omdanne Deres ansigt til rødgrød med denne her spade.”

Han viftede med pistolen. “Så må De hellere smide den for alle tilfældes skyld.”

Jeg bøjede mig ned, samlede spaden op og kylede den ind i blomsterbedet. Jeg stak hånden i lommen, og da jeg så det give et lille sæt i ham, smilede jeg. “De er vist lidt usikker over for en hård banan som mig?” Jeg trak en pakke Lucky Strikes frem og tændte en af dem. “I virkeligheden har de pølseædere, som stadig piller stumper ud af munden, måske bare været lidt for hurtige med deres morgenæg. Eller måske er De bare en rigtig god historiefortæller.”

“Nu skal De høre. De kravler op af hullet, løfter kassen og bærer den ud i bilen.”

“De og Deres manicure,” sagde jeg.

“Nemlig,” svarede han. “Mig og min manicure.”

Jeg klatrede op fra hullet og stirrede først på ham, så ned på kassen. “De er godt nok en skiderik,” sagde jeg. “Men jeg har mødt en del skiderikker i min tid – nogle af de allerstørste, væsentlig større end Dem – så jeg ved, hvad jeg taler om. Der er mange grunde til at skyde en mand med koldt blod, men at han nægter at bære en kasse ud til en bil, kan ikke bruges. Så nu går jeg ind til mig selv og vasker op. Og så sætter jeg mig og drikker en øl, og I andre kan køre ad helvede til imens.”

Jeg vendte mig om og gik tilbage til huset. Han trykkede ikke på aftrækkeren.

Cirka fem minutter senere kiggede jeg ud ad badeværelsesvinduet og så Wolf i færd med langsomt at bære kassen hen til Buicken. Amerikaneren havde stadig pistolen i hånden og kiggede med mellemrum nervøst i retning af hotellets vinduer, som om jeg kunne tænkes at have en riffel. Han åbnede bagagerumsklappen, og Wolf lod kassen dumpe ned i bagagerummet. Så satte de sig ind i bilen og kørte langsomt bort. Jeg gik ned ad trappen, fandt mig en øl i baren og låste hoveddøren. Amerikaneren havde haft ret på ét punkt: Jeg var en elendig hotelvært. Det var på høje tid, jeg anerkendte den kendsgerning i praksis. Jeg fandt et stykke papir, og med store, røde bogstaver skrev jeg: LUKKET INDTIL VIDERE. Så tapede jeg skiltet op på ruden i døren og gik ind i baren igen.

Et par timer og dobbelt så mange flasker øl senere steg jeg på et af de nye elektriske tog til Münchens Hovedbanegård. Derfra gik jeg gennem det bombehærgede bycentrum til hjørnet af Ludwigstrasse, hvor de bedste koncertsale i München – Leuchtenbergpaladset og Odeon – engang havde ligget, og tog en sporvogn nordpå, i retning af Schwabing. Her mindede næsten alle bygningerne mig om mig selv, idet kun facaderne var intakte. Selv om gadens ydre fremtoning ikke var voldsomt forandret, var det hele i virkeligheden alvorligt smadret og udbrændt. Det var på høje tid, at jeg byggede lidt op igen. Men jeg havde svært ved at se, hvordan det skulle kunne lade sig gøre i min branche. Da jeg havde arbejdet som husdetek-

tiv på Hotel Adlon i begyndelsen af trediverne, havde jeg lært en smule om at drive et stort hotel, men det havde vist sig at være en rigtig dårlig forberedelse til at drive et lille. Amerikaneren havde ret. Jeg måtte vende tilbage til det, jeg var god til. Jeg ville fortælle Kirsten, at jeg havde i sinde at sætte hotellet til salg, og at jeg havde planer om at blive privatdetektiv igen. Det var selvfølgelig én ting at fortælle hende det, en helt anden at forvente, at hun skulle vise nogen tegn på forståelse. Og hvor min egen facade trods alt stod op endnu, virkede Kirsten mere som en total ruin af sit tidligere jeg.

I Schwabings nordlige udkant lå det offentlige sygehus. Det blev benyttet som amerikansk militærhospital, og derfor måtte tyskere indlægges andre steder. Undtagen de sindssyge, som blev indlagt på samme hospitals Max Planck-institut for psykiatri. Det lå lige rundt om hjørnet fra selve hospitalsbygningen, i Kraepelinstrasse. Jeg besøgte hende, så ofte jeg kunne kombinere det med at drive et hotel, og derfor havde jeg i den sidste tid kun set hende hver anden dag.

Kirstens stue havde udsigt over Prinz Luitpold-parken mod sydøst, men hendes psykiske tilstand kunne bedst beskrives som udsigtsløs. Der var tremmer for vinduerne, og de tre andre kvinder, hun delte stue med, var alle sammen alvorligt forstyrrede i hovedet. Der lugtede af urin, og med mellemrum skreg en af kvinderne højt, lo hysterisk eller kastede unævnelige substanser efter mig. Sengene var utøjsbefængte. Der var insektbid på Kirstens lår og arme, og ved en enkelt lejlighed havde jeg selv fået et bid. Kirsten var vanskelig at genkende som den kvinde, jeg havde giftet mig med. I løbet af de ti måneder, siden vi havde forladt Berlin, var hun blevet ti år ældre. Hendes hår var langt og gråt og uvasket. Hendes øjne mindede om to udbrændte elpærer. Hun sad på kanten af sin metalseng og stirrede på det grønne linoleumsgulv, som om det var det mest fascinerende, hun nogensinde havde set. Hun lignede et stakkels udstopet dyr i den antropologiske samling på museet på Richard-Wagner-Strasse.

Efter at Kirstens far var død, var hun hensunken i en tilstand af almindelig depression og var begyndt at drikke en del og tale

højt med sig selv. I begyndelsen gik jeg ud fra, at hun regnede med, at jeg lyttede, men det stod mig hurtigt smerteligt klart, at det ikke var tilfældet. Derfor blev jeg faktisk glad, da hun holdt op med at tale med sig selv. Det eneste problem var, at hun samtidig holdt *helt* op med at tale, og da det blev indlysende, at hun havde trukket sig ind i sig selv, tilkaldte jeg lægen, som anbefalede øjeblikkelig hospitalsindlæggelse.

“Hun lider af akut kataton skizofreni,” havde dr. Bublitz, den behandlende psykiater, sagt cirka en uge efter hendes indlæggelse. “Det er slet ikke så usædvanligt. Efter det, Tyskland har været igennem, kan man dårligt blive overrasket. Næsten en femtedel af vores indlagte lider af katatoni i en eller anden form. Danseren og koreografen Nijinskij har samme diagnose som Frau Handlöser.”

Eftersom Kirstens praktiserende læge havde kendt hende siden hendes barndom, havde han indskrevet hende på Max Planck-instituttet under hendes pigenavn (og til min store fortrydelse var det en fejl, de tilsyneladende ikke agtede at rette. Jeg havde opgivet at korrigere lægen, når han kaldte hende Frau Handlöser).

“Kommer hun sig?” spurgte jeg dr. Bublitz.

“Det er vanskeligt at sige,” svarede han.

“Hvordan har Nijinskij det så?”

“Der har verseret et rygte om, at han skulle være død. Men det passer ikke. Han lever stadig. Men han er også stadig i psykiatrisk behandling.”

“Det besvarer vel mit spørgsmål.”

“Om hvad?”

“Om min kone.”

Jeg så sjældent dr. Bublitz mere. For det meste sad jeg ved Kirstens seng og strøg hende over håret. Sommetider tændte jeg hende en cigaret, som jeg satte fast i hendes ene mundvig, hvor den blev siddende, indtil jeg tog den ud igen, urøget. Sommetider fik røgen, der steg op forbi hendes ansigt, hende til at blinke med øjnene, og det var det eneste tegn på liv, hun nogensinde udviste, hvilket igen var en væsentlig del af grunden til, at jeg overhovedet gjorde mig den ulejlighed. Andre gange læste jeg

avisen for hende, eller en bog. En enkelt gang eller to børstede jeg endda tænder på hende, fordi hendes ånde stank så fælt. Ved den lejlighed fortalte jeg hende om de planer, jeg havde med hotellet og mig selv.

“Jeg må jo gøre et eller andet med mit liv,” sagde jeg. “Jeg kan ikke blive boende på det hotel længere. Så ender vi begge to her på afdelingen. Så når jeg går herfra i dag, opsøger jeg din families advokat og lader ham sætte huset til salg. Så låner jeg lidt penge mod sikkerhed i hotellet hos Herr Kohl i Wechselbank, og med dem starter jeg en lille virksomhed. Som privatdetektiv, selvfølgelig. Jeg har ikke det mindste talent for hoteldrift. Politiarbejde er det eneste, jeg er god til. Jeg lejer et kontor og en lille lejlighed her i Schwabing, så jeg kan være i nærheden af dig. Som du ved, minder denne del af München mig altid lidt om Berlin. Og så er det billigt, selvfølgelig. På grund af ødelæggelserne. Et sted i nærheden af Wagnmüllerstrasse, i den sydlige ende af Englischerstrasse, ville være det ideelle. Bayerisk Røde Kors har sine kontorer dér, og dér henvender alle mennesker sig først, når de leder efter forsvundne personer. Det vil sikkert være muligt at leve helt udmærket, hvis man specialiserer sig i den form for forretning.”

Jeg regnede ikke med, at Kirsten ville sige noget til det, og på det punkt skuffede hun mig heller ikke. Hun stirrede ned i gulvet, som om nyheden var det mest deprimerende, hun havde hørt i månedsvis. Som om det var den dårligste økonomiske beslutning, man overhovedet kunne træffe, at sælge et skrantende hotel i Dachau. Jeg holdt en pause i min talestrøm, stak hendes cigaret i munden og tog et drag af den, før jeg skoddede den mod min skosål og lagde skoddet ned i jakkelommen – der var beskidt nok på stuen også uden mine cigaretskod.

“Der er masser af mennesker i Tyskland, som forsvinder,” tilføjede jeg. “Ligesom da nazisterne havde magten.” Jeg rystede på hovedet. “Men jeg kan ikke blive i Dachau. Ikke alene. Jeg har fået nok af Dachau for altid. Som jeg har det lige nu, var det nok mig, der skulle indlægges, og ikke dig.”

Jeg fór op og var lige ved at gå ud af mit gode skind, da en af de andre kvinder udstødte et latterbrøl og derpå gik hen og stil-

lede sig med ansigtet ind mod væggen, hvor hun blev stående under resten af mit besøg, mens hun rokkede frem og tilbage på fødderne som en gammel rabbiner. Måske vidste hun noget, jeg ikke vidste. Man siger jo, at sindssyge har en evne til at se ind i fremtiden. Og hvis vi vidste nu, hvad vi kommer til at vide til sin tid, ville det sikkert være tilstrækkeligt til at få enhver til at skribe. Her i livet handler det bare om at holde nutid og fremtid adskilt så længe som muligt.